

Sygn. akt II CSKP 1106/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)
SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)
SSN Maciej Kowalski

w sprawie z powództwa S. spółki akcyjnej w P.
przeciwko "S." spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w I.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 15 marca 2023 r.
w Izbie Cywilnej w Warszawie,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 19 stycznia 2021 r., I AGa 260/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 stycznia 2021 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił
apelację S. S.A. w P. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 28 lipca 2020

r., którym Sąd ten uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym i oddalił powództwo przeciwko S. sp. z o.o. w l. o zapłatę 132 151,68 zł wraz z odsetkami.

Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Strony łączyła umowa leasingu operacyjnego z 20 listopada 2018 r. obejmującego dostawę bliżej określonej maszyny (zamiatarki ssącej ciągnionej do traktora). Poza sporem było, że przedmiot umowy nie został dostarczony, ponieważ dostawca (zbywca) zmarł.

Warunki realizacji umowy leasingu zostały sformułowane w Ogólnych Warunkach Umowy Leasingu (dalej: „OWUL”). Zgodnie z pkt 2.1 OWUL korzystający dokonuje wyboru przedmiotu leasingu i dostawcy oraz ponosi konsekwencje i ryzyko dokonanego wyboru, w tym konsekwencje oraz ryzyko niewykonania lub nienależytego wykonania umowy nabycia przez dostawcę. Punkt 2.12 OWUL stanowił, iż w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie korzystającego lub dostawcy, korzystający nie odbierze przedmiotu leasingu, odmówi odbioru przedmiotu leasingu lub termin odbioru przedmiotu leasingu przez korzystającego zostanie przekroczony o więcej niż 21 dni licząc od daty odbioru przedmiotu leasingu wskazanej w umowie leasingu, finansujący może rozwiązać umowę leasingu z przyczyn leżących po stronie korzystającego w trybie natychmiastowym, a korzystający pokryje finansującemu: kwoty wydatkowane tytułem zapłaty ceny sprzedaży za przedmiot leasingu, z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wydatkowania tych kwot przez finansującego do dnia ich zapłaty przez korzystającego, koszty i wydatki związane z zawarciem umowy leasingu, a ponadto korzystający naprawi poniesioną przez finansującego szkodę. Natomiast pkt 2.16 OWUL stanowił, że finansujący przelewa na korzystającego przysługujące mu w stosunku do dostawcy wierzytelności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy nabycia. Przelew praw nie obejmuje uprawnienia do odstąpienia od umowy nabycia oraz dochodzenia kwot wpłaconych przez finansującego albo w imieniu finansującego przez korzystającego.

Ponieważ przedmiot leasingu nie został dostarczony, pozwany wezwał powoda do wykonania umowy leasingu, przez wydanie tego przedmiotu w terminie

7 dni, jednocześnie wskazując, że bezskuteczny upływ tego terminu będzie skutkował odstąpieniem od umowy przez pozwanego. W odpowiedzi powód poinformował pozwanego, że złożył zamówienie na dostawę przedmiotu leasingu i w terminie zapłacił dostawcy całą cenę sprzedaży tego przedmiotu. Wobec czego niewykonanie dostawy przedmiotu leasingu nie jest zawinione przez powoda.

Pozwany pismem z 5 marca 2019 r. złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy leasingu oraz wniósł o zwrot uiszczonych w wykonaniu umowy 28 842,58 zł w terminie 7 dni. Pozwany do chwili złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy leasingu uiszczał raty leasingowe zgodnie z harmonogramem. W odpowiedzi powód poinformował pozwanego, że złożone oświadczenie o odstąpieniu od umowy jest bezskuteczne. Następnie pismem z 5 kwietnia 2019 r. powód oświadczył, że rozwiązuje umowę leasingu w trybie natychmiastowym i wezwał pozwanego do zapłaty 128 552,22 zł wraz z odsetkami w związku z nieodebraniem przedmiotu leasingu od dostawcy.

Sąd Apelacyjny oparł się na stanie faktycznym ustalonym przez Sąd Okręgowy oraz podzielił dokonaną przez ten Sąd ocenę żądania powoda jako w całości nieuzasadnionej. Prawidłowo, w ocenie Sądu Apelacyjnego, przyjął Sąd Okręgowy, że brak wydania rzeczy korzystającemu przez zbywcę, któremu finansujący powierzył wydanie rzeczy korzystającemu, jest okolicznością obciążającą finansującego. Oceny tej nie zmienia pkt 2.1 OWUL, mający na celu obciążać korzystającego za wszelkie skutki braku dostawy przedmiotu umowy przez zbywcę, gdyż w ocenie Sądu drugiej instancji jest on sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (art. 58 k.c.) i sprzeczny z naturą stosunku umownego leasingu, a jako taki nie mógł wiązać stron. Sąd Apelacyjny zanegował też możliwość powołania się na statuowaną w art. 353¹ k.c. zasadę swobody umów, skoro postanowienie to wykracza poza określone w tej regulacji granice swobody umów. Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że niewywiązywanie się przez powoda z umowy powodowało powstanie po stronie pozwanego uprawnienia do odstąpienia od umowy na podstawie art. 491 § 1 k.c. Uprawnienie do rozwiązania umowy nie przysługiwało natomiast powodowi. Niewykonanie przez powoda obowiązku wydania umówionego przedmiotu leasingu, mimo wyznaczenia przez pozwanego dodatkowego terminu na spełnienie

świadczenia, czyniło skutecznym oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy, niwecząc roszczenie o zapłatę dochodzonego w procesie wynagrodzenia.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zmianę wyroku Sądu Okręgowego przez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty. Powodowa spółka zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie:

1) art. 709¹ k.c. w zw. z art. 709¹⁸ k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. przez ich niewłaściwą interpretację i przyjęcie, że finansujący w każdej sytuacji ponosi ryzyko niedostarczenia w terminie przedmiotu leasingu przez dostawcę, nawet jeżeli niedostarczenie przedmiotu leasingu w terminie nastąpiło z przyczyn od finansującego niezależnych, dostawcę przedmiotu leasingu samodzielnie wybrał korzystający, strony w zawartej umowie przeniosły na korzystającego ryzyko niedostarczenia w terminie przedmiotu leasingu a finansujący przelał na korzystającego wierzytelności o wydanie przedmiotu leasingu;

2) pkt 2.1 OWUL w zw. z art. 58 k.c. przez ich niewłaściwą interpretację i przyjęcie, że finansujący nie może umownie przenieść na korzystającego ryzyka niedostarczenia w terminie przedmiotu leasingu z przyczyn od finansującego niezależnych od dostawcy samodzielnie oznaczonego przez korzystającego, a przeniesienie takiego ryzyka na korzystającego jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz naturą umowy leasingu;

3) art. 491 k.c. przez jego niewłaściwą interpretację i przyjęcie, że skuteczne było oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy leasingu z powodu niedostarczenia w terminie przedmiotu leasingu w sytuacji, gdy roszczenie o wydanie przedmiotu leasingu nie przysługiwało powodowi, lecz pozwanemu wobec jego przelewu na pozwanego na podstawie pkt 2.16 OWUL;

4) art. 709³ k.c. przez jego niewłaściwą interpretację polegającą na przyjęciu, że obowiązek zapłaty opłat leasingowych w przypadku niewydania w terminie przedmiotu leasingu obciąża korzystającego wyłącznie w przypadku, jeżeli niewydanie przedmiotu leasingu nastąpiło z przyczyn przez korzystającego zawinionych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 709¹ k.c. przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo użytkowania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego.

Oddanie przez finansującego rzeczy korzystającemu należy rozumieć jako przeniesienie jej posiadania. W świetle art. 348 k.c. przeniesienie posiadania rzeczy następuje przez wydanie rzeczy lub przez wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzanie rzeczą lub wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą. Nie jest zatem konieczne, aby finansujący bezpośrednio wydał przedmiot leasingu korzystającemu (wyrok SN z 28 stycznia 2010 r., I CSK 216/09).

Nie ulega wątpliwości, że strony umowy się w ten sposób, iż przedmiot leasingu zostanie wydany pozwanemu przez zbywcę. Pozwany w terminie i na warunkach uzgodnionych ze zbywcą i zaakceptowanych przez powoda miał bowiem odebrać przedmiot leasingu wraz z dokumentacją od zbywcy (pkt 2.6, 2.9 i 2.10 OWUL). Powód nie uczestniczył więc bezpośrednio w wydaniu przedmiotu leasingu pozwanego. Dla rozstrzygnięcia skargi nie ma większego znaczenia, czy w takiej sytuacji umowa sprzedaży zawarta przez zbywcę i finansującego powinna być traktowana jako umowa zawarta na rzecz osoby trzeciej – korzystającego (art. 393 k.c.), czy też chodzi jedynie o udzielenie korzystającemu w umowie leasingu upoważnienia do odbioru rzeczy od zbywcy w imieniu finansującego. Co do zasady dłużnik, a w tym wypadku finansujący, nie jest przecież zobowiązany do osobistego spełnienia świadczenia (zob. art. 356 § 1 k.c.).

2. Istotą problemu jest to, czy strony umowy leasingu mogą obciążyć korzystającego ryzykiem niewykonania przez zbywcę umowy sprzedaży w zakresie

wydania rzeczy. W okolicznościach sprawy strony umówiły się bowiem, że to pozwany dokona wyboru przedmiotu leasingu i dostawcy oraz ponosi konsekwencje i ryzyko dokonanego wyboru, w tym ryzyko niewykonania lub nienależytego wykonania umowy sprzedaży przez zbywcę (pkt 2.1 OWUL). Sąd Apelacyjny bez szerszego uzasadnienia uznał to postanowienie OWUL za nieważne jako sprzeczne z naturą umowy leasingu (art. 353¹ k.c.) i naruszające zasady współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Sąd Najwyższy tego poglądu nie podziela.

Nie powinno ulegać wątpliwości, że co do zasady niewydanie rzeczy korzystającemu przez zbywcę, któremu finansujący powierzył takie wydanie, obciąża finansującego. Powierzenie przez finansującego wykonania obowiązku wydania rzeczy zbywcy (jako osobie trzeciej względem stron umowy leasingu) samo w sobie nie zwalnia finansującego z odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Dłużnik (czyli finansujący) odpowiedzialny jest bowiem jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonuje, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza (art. 474 k.c.). W takim wypadku korzystający – jeżeli do wydania rzeczy nie doszło na skutek okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności – może w szczególności żądać od finansującego wykonania umowy, tj. wydania przedmiotu leasingu i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki (art. 477 § 1 k.c.), powstrzymać się z zapłatą rat leasingowych (art. 488 § 2 k.c.), a ponadto – odstąpić od umowy zgodnie z art. 491-493 k.c. (por. wyrok SN z 8 grudnia 2005 r., II CK 297/05). Nie oznacza to jednak, że strony umowy leasingu nie mogą umówić się inaczej.

3. Strony w każdej umowie mogą, co do zasady, ograniczyć odpowiedzialność dłużnika za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Dopuszczalny zakres złagodzenia tej odpowiedzialności wyznacza art. 473 § 2 k.c., zgodnie z którym nieważne jest zastrzeżenie, iż dłużnik nie będzie odpowiedzialny za szkodę, którą może wyrządzić wierzycielowi umyślnie. Zawężenie odpowiedzialności dłużnika może dotyczyć także odpowiedzialności za działania osób trzecich, o których mowa w art. 474 k.c. (por. uzasadnienie uchwały SN z 20 listopada 1992 r., III CZP 138/92, OSNC 1993, nr 6, poz. 96). W tym

kontekście nie jest dopuszczalne wyłączenie w umowie leasingu odpowiedzialności finansującego za szkodę (wynikającą z niewydania przedmiotu leasingu) wyrządzoną korzystającemu umyślnie, nawet jeżeli obowiązek wydania rzeczy został powierzony zbywcy.

W razie powierzenia wydania rzeczy zbywcy nie jest jednak wykluczone wyłączenie w umowie leasingu odpowiedzialności finansującego za niewydanie rzeczy z przyczyn leżących po stronie zbywcy. Tak należy bowiem odczytywać postanowienie pkt 2.1 OWUL. Skoro korzystający sam wybiera zbywcę i przedmiot leasingu, a finansujący nie ma wpływu na ten wybór, to obciążenie korzystającego ryzykiem wykonania umowy przez zbywcę (którego rozmiar uzależniony jest przecież od indywidualnych cech zbywcy i przedmiotu umowy) jest usprawiedliwione. Zatem korzystający może w umowie leasingu przyjąć na siebie ryzyko związane z niewykonaniem umowy sprzedaży przez zbywcę, który został przez niego wybrany. W przeciwnym razie ryzyko to obciążałoby finansującego, który, mimo uiszczenia ceny na rzecz zbywcy, nie mógłby domagać się rat leasingowych od korzystającego.

Z przepisów regulujących umowę leasingu jednoznacznie wynika, że okoliczność, czy zbywca wykonał należycie zobowiązanie wynikające z umowy sprzedaży, nie ma znaczenia dla finansującego, jeżeli chodzi o stan, w jakim rzecz została wydana (art. 709⁴ § 1 k.c.), jej przydatność do umówionego użytku (art. 709⁴ § 2 k.c.) oraz wady rzeczy (art. 709⁸ k.c.). Takie rozwiązania, przerzucające szereg ryzyk na korzystającego, wyznaczają kierunek interpretacyjny co do dopuszczalnego umownego rozłożenia ryzyka w umowie leasingu w odniesieniu do przedmiotu leasingu.

4. W tym kontekście istotne są postanowienia umowy leasingu, w których finansujący zobowiązuje się do przeniesienia na korzystającego swoich roszczeń z tytułu zwłoki zbywcy w wydaniu rzeczy. Tego rodzaju postanowienia umowy leasingu umożliwiające dochodzenie przez korzystającego od zbywcy wydania rzeczy i ewentualnie innych roszczeń (np. odszkodowania) kompensują w pewnym stopniu pogorszenie sytuacji prawnej korzystającego, wynikające z obciążenia go ryzykiem niewykonania umowy sprzedaży przez zbywcę.

W okolicznościach sprawy takie postanowienie umowne obowiązywało. Według pkt 2.16 OWUL finansujący przelał na korzystającego przysługujące mu w stosunku do zbywcy wierzytelności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy nabycia, z wyjątkiem uprawnienia do odstąpienia od umowy oraz dochodzenia kwot wpłaconych przez finansującego albo w imieniu finansującego przez korzystającego.

Konstrukcja zakładająca, że korzystającego obciąża niewykonanie umowy przez zbywcę, ale w zamian korzystający może dochodzić roszczeń przysługujących finansującemu wobec zbywcy nie godzi w kontraktową równowagę stron (art. 353¹ k.c.), ani nie jest sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa (art. 58 § 1 k.c.). Ocena umowy, w której na korzystającego przerzucone byłoby ryzyko niewydania rzeczy, ale finansujący nie przeniósłby na korzystającego swoich roszczeń przeciwko zbywcy mogłaby kształtować się odmiennie. Zagadnie to lokuje się jednak poza granicami skargi kasacyjnej ze względu na odmienne uregulowanie tej kwestii w OWUL.

5. Wymaga przy tym podkreślenia, że co do zasady wykluczone jest zwolnienie finansującego z obowiązku terminowego wydania przedmiotu leasingu korzystającemu. Takie postanowienie umowne byłoby sprzeczne z naturą umowy leasingu oraz z zasadami współżycia społecznego, również w stosunkach między przedsiębiorcami. Sprzeczność ta polegałaby na rażąco nieuzasadnionym preferowaniu finansującego i upośledzeniu korzystającego, niezgodnym z podstawowymi założeniami koncepcji legislacyjnej umowy leasingu, powodującym zagrożenie dla osiągnięcia celu społeczno-gospodarczego tej umowy, przez wyłączenie z długu leasingodawcy jednego z podstawowych obowiązków (tak wyrok SN z 8 grudnia 2005 r., II CK 297/05).

W okolicznościach sprawy nie chodzi jednak o wyłączenie przewidzianego w art. 709¹ k.c. obowiązku finansującego, ale odmienne rozłożenie ryzyka niewykonania umowy przez osobę trzecią względem umowy leasingu – zbywcę przedmiotu leasingu, a więc jedynie ograniczenie odpowiedzialności finansującego.

6. Wskazując na sprzeczność postanowień OWUL z naturą umowy leasingu, Sąd Apelacyjny nie przedstawił motywów takiego stanowiska, nie wyjaśnił, na czym

ta sprzeczność polega, ani czy chodzi w tym wypadku o sprzeczność z naturą stosunku obligacyjnego w ogólności, czy sprzeczność z naturą konkretnego typu tego stosunku, tj. umowy leasingu. Taka konstrukcja uzasadnienia utrudnia kontrolę kasacyjną rozstrzygnięcia.

Uszło jednak uwadze Sądu drugiej instancji, że ustawowe rozwiązania kształtujące umowę leasingu, obciążają ryzykiem niemożności korzystania z rzeczy w przeważającej mierze korzystającego. To korzystający ponosi przecież ryzyko związane z niemożnością korzystania rzeczy ze względu na jej nieprzydatność do umówionego użytku (art. 709⁴ § 2 k.c.), ryzyko utraty rzeczy (art. 709⁵ § 3 k.c.) oraz konsekwencje wad rzeczy (art. 709⁸ k.c.). Innymi słowy, obciążające korzystającego ryzyko niemożności używania rzeczy zgodnie z jej przeznaczeniem (z wyjątkiem sytuacji, gdy wynika to z okoliczności, za które finansujący ponosi odpowiedzialność – zob. art. 709⁵ § 1, art. 709⁸ § 1 k.c.) jest immanentną cechą umowy leasingu.

Nie jest więc sprzeczne z naturą umowy leasingu obciążenie korzystającego ryzykiem niewydania rzeczy przez zbywcę, jeżeli to korzystający wybrał zbywcę i przedmiot leasingu, a ryzyko to zostało skompensowane przeniesieniem na korzystającego roszczeń finansującego przysługujących wobec zbywcy.

7. Nie jest jasne, czy Sąd Apelacyjny odwołując się do sprzeczności postanowień OWUL z zasadami współżycia społecznego nawiązywał do tego pojęcia w kontekście jednego z elementów wyznaczających granice zasady swobody umów (zob. art. 353¹ k.c.), czy też chodziło o przesłankę nieważności umowy w rozumieniu art. 58 § 2 k.c. Niezależnie jednak od właściwego ulokowania tego zagadnienia na płaszczyźnie analizy prawnej, Sąd Najwyższy nie dostrzega sprzeczności analizowanych postanowień OWUL z zasadami współżycia społecznego.

Obok przepisów prawnych, granice swobody umów wyznaczają także zasady współżycia społecznego. W orzecznictwie przyjmuje się, że zasady współżycia społecznego naruszają umowy, które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku w sposób nieodpowiadający słuszności kontraktowej. W szczególności będą to umowy sprzeciwiające się regułom uczciwości i rzetelności profesjonalnej

oraz kontrakty rażąco nierównoważnie kształtujące wzajemne prawa i obowiązki (zob. np. wyroki SN: z 11 września 2003 r., III CKN 579/01, OSNC 2004, nr 10, poz. 167; z 8 października 2004 r., V CK 670/03, OSNC 2005, nr 9, poz. 162; z 23 czerwca 2005 r., II CK 739/04, oraz uchwały SN: z 22 maja 1991 r., III CZP 15/91, OSNC 1992, nr 1, poz. 1; z 6 marca 1992 r., III CZP 141/91, OSNC 1992, nr 6, poz. 90; z 17 września 1992 r., OSNC 1993, nr 3, poz. 24).

Przyjęcie w umowie leasingu zwiększonego ryzyka prawnego przez korzystającego nie stanowi dostatecznej przesłanki uznania tej umowy za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego (zob. wyrok SN z 4 października 2001 r., I CKN 328/99). Stwierdzenie nierównomiernego rozłożenia ryzyka osiągnięcia korzyści i wysokości świadczeń obciążających tylko jedną lub obie strony umowy nie może w zasadzie wystarczyć do stwierdzenia, że czynność prawna narusza zasady słuszności kontraktowej i z tej przyczyny jest nieważna na podstawie art. 58 § 2 k.c. W ramach wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów mieści się przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, która może się wyrażać nieekwiwalentnością ich wzajemnej sytuacji prawnej, niewymagającą co do zasady istnienia okoliczności ją usprawiedliwiających, skoro stanowi wyraz woli stron.

Obiektywnie niekorzystna dla jednej strony treść umowy zasługuje będzie na negatywną ocenę moralną, a w konsekwencji prowadzić do uznania umowy za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego w sytuacji, gdy do takiego ukształtowania stosunków umownych, który jest dla niej w sposób widoczny krzywdzący, doszło przy świadomym lub tylko spowodowanym niedbalstwem, wykorzystaniu przez drugą stronę swojej silniejszej pozycji. Umowa zawarta przez stronę działającą pod presją faktycznej przewagi kontrahenta nie może być bowiem uznana za wyraz w pełni swobodnej i rozważnie podjętej przez nią decyzji (zob. wyroki SN z 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07; z 25 maja 2011 r., II CSK 528/10; postanowienie SN z 13 lutego 2019 r. IV CSK 329/18). Taka sytuacja w okolicznościach niniejszej sprawy nie zachodzi.

Ocena ta mogłaby kształtować się odmiennie, gdyby strona pozwana nie była przedsiębiorcą, ale konsumentem. Kryteria słuszności kontraktowej mogą być

bowiem w pewnym stopniu zróżnicowane w zależności od tego, czy chodzi o stosunki konsumenckie, czy o stosunki między przedsiębiorcami (zob. wyrok SN z 19 listopada 2015 r., IV CSK 804/14).

8. Zasadne są więc zarzuty skargi kasacyjnej naruszenia art. 709¹ § 1 w zw. z art. 353¹ k.c. oraz art. 58 § 2 k.c., skoro Sady *meriti* błędnie uznały, że postanowienia OWUL nie mogą skutecznie ograniczać zakresu odpowiedzialności finansującego za niewykonanie umowy przez zbywcę.

Jeżeli postanowienia te nie są nieważne i wiążą strony, to oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy leasingu ze względu na niedostarczenie w terminie przedmiotu leasingu nie było skuteczne. Z uwagi na przewidziany w OWUL zakres odpowiedzialności finansującego, powód nie ponosił odpowiedzialności za niewykonanie umowy przez zbywcę (niewydanie rzeczy korzystającemu), co oznacza, że nie pozostawał w zwłoce w rozumieniu art. 491 § 1 k.c. Skoro tak, to pozwany nie był uprawniony do złożenia na tej podstawie oświadczenia o odstąpieniu od umowy leasingu. Rzecz nie w tym (co akcentował Sąd Apelacyjny), czy niewydanie rzeczy nastąpiło na skutek okoliczności, za które odpowiada korzystający, ale w tym, że chodzi o okoliczności nieobciążające (według OWUL) finansującego. Zatem na tej płaszczyźnie uzasadniony jest też zarzut naruszenia art. 491 § 1 k.c.

Poza tym, zgodnie z umową powód miał zapłacić cenę sprzedaży za przedmiot leasingu, wydać pozwanemu pozwolenie czasowe/dowód rejestracyjny, w którym jako właściciel przedmiotu leasingu wskazany był powód (o ile przedmiot leasingu podlegał rejestracji), wydać pozwanemu dokument „Polecenie wydania i upoważnienie do używania” oraz objąć przedmiot leasingu ochroną ubezpieczeniową na zasadach określonych w OWUL. Powód, co jest bezsporne, nabył przedmiot leasingu, oraz wydał pozwanemu dla objętego umową przedmiotu leasingu stosowny dokument – Polecenie wydania i upoważnienie do używania. Nie można wobec tego zasadnie zarzucić powodowi, że nie dopełnił obowiązku dotyczącego „fizycznego” wydania pozwanemu przedmiotu leasingu, skoro obowiązek taki nie wynikał z zawartej przez strony umowy.

9. Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

[SOP]

[a!]